

KAPSAMI İTİBARIYLA TÜRKİYE’DE BİR İLK NİTELİĞİNDE OLAN ILO ARAŞTIRMASI, İŞ YERİNDE ŞİDDET VE TACİZİN ÖNLENMESİ İÇİN KANITA DAYALI VERİLER VE POLİTİKA ÖNERİLERİ SUNUYOR

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Özyeğin Üniversitesi iş birliğinde 3007 kişinin katılımı ile gerçekleştirilen “İş Yerinde Şiddet ve Taciz Algıları ve Deneyimleri” araştırmasının sonuçlarına göre, Türkiye’deki çalışanların yüzde 75’inden fazlası kariyerleri boyunca en az bir kez iş yerinde şiddete maruz kalıyor.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Türkiye Ofisi’nin İsveç finansmanı ile yürüttüğü “Kadınlar için Daha Çok ve Daha İyi İşler” programı kapsamında Özyeğin Üniversitesi işbirliğiyle gerçekleştirdiği Türkiye’de çalışma yaşamında şiddet ve taciz konusunda yapılan bu kapsamdaki ilk çalışmanın sonuçları 16 Ekim 2024 tarihinde İstanbul’da yapılan toplantıyla kamuoyuyla paylaşıldı.

ILO Türkiye Ofisi Direktörü Yasser HASSAN, İsveç Ankara Büyükelçisi Malena MARD, Özyeğin Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Barış TAN ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdür Yardımcısı Suat DEDE’nin katılımıyla gerçekleştirilen etkinlikte araştırmanın çarpıcı sonuçlarına dikkat çekildi.

Çalışma farklı şiddet türlerine ve sektörlere odaklanıyor, politika önerileri sunuyor

Çalışma, hem fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik şiddete ve ayrımcılığa hem de sektörel farklılıklara odaklanan ilk geniş ölçekli araştırma olma niteliği taşıyor. Araştırma, işyerlerinde şiddete ilişkin algılar ve deneyimler ile bu durumlar karşısında çalışanların yararlanabileceği başvuru ve destek mekanizmalarına yönelik bilgi ve deneyimleri hakkında da önemli veriler sağlıyor. Araştırma raporu; politika yapımcılar, kamu kurumları, işçi ve işveren örgütleri için çalışma yaşamına yönelik somut politika önerileri sunuyor. Araştırma tasarımı ve araştırma sonucunda çıkan politika önerileri ilgili kamu kurumları ile işçi ve işveren örgütlerinin görüşleri göz önünde tutularak geliştirildi.

190 Sayılı Sözleşme: Araştırmaya Yol Gösterici Çerçeve

ILO, çalışma yaşamında şiddet ve tacizin önlenmesi amacıyla, 2019 yılında Şiddet ve Tacizin Önlenmesi Sözleşmesi’ni kabul etmiş, bu sözleşme ile birlikte, iş yerlerinde şiddet ve tacize dair veri açığını kapatma hedefiyle ILO Genel Merkezi, 2021’de küresel bir araştırma yürüterek iş yerlerinde yaşanan fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet ile taciz deneyimlerinin sıklığı ve bu olayların ifşa edilmesi konusundaki zorlukların küresel ölçekte analiz edildiği "[Çalışma Yaşamında Şiddet ve Taciz Deneyimleri: İlk Küresel Araştırma](#)" başlıklı raporu yayınlamıştı. ILO’nun bu küresel inisiyatifleri doğrultusunda, ILO Türkiye Ofisi, iş yerlerindeki şiddet algılarını ve deneyimlerini ortaya koymak ve bu konudaki veri açığının kapatılmasına katkıda bulunmak amacıyla Özyeğin Üniversitesi ile iş birliği yaparak kapsamlı bir hanehalkı araştırması gerçekleştirdi.

Araştırma, farklı demografik gruplar arasında şiddet türlerinin yaygınlığını, çalışanların şiddete yönelik farkındalık düzeyini ve şiddet karşısında kullandıkları baş etme yöntemlerini genel olarak tespit etmeyi amaçlıyor.

Bulgular : Şiddet ve Taciz Yaygın Bir Sorun

Araştırmadan elde edilen temel bulgular, iş yerinde şiddet ve tacizin çeşitli iş kollarında çalışanları etkileyen yaygın bir sorun olduğunu gösteriyor. Önemli bazı temel bulgular şöyle:

- Katılımcıların yüzde 75'inden fazlası kariyerleri boyunca en az bir iş yeri şiddet türüne maruz kaldıklarını bildirdi.
- Tüm şiddet türleri için algılanan ve gerçekleşen şiddet arasında önemli bir uçurum bulunuyor. Bu bulgu iş yerinde şiddete yönelik genel bir farkındalık eksikliğine işaret ediyor.
- Katılımcıların yaklaşık yüzde 60'ı, kariyerleri boyunca ekonomik şiddete maruz kaldığını bildirdi. Özel sektördeki katılımcılar, kamu sektöründekilere kıyasla önemli ölçüde daha yüksek düzeyde (neredeyse iki katı) ekonomik şiddete maruz kaldıklarını belirtiyor.
- Psikolojik şiddet oldukça yaygın ve cinsiyete bağımsız olarak tüm çalışanların neredeyse yarısı buna maruz kalıyor. Yönetici pozisyonundaki kadınlar, yönetici pozisyonundaki erkeklere ve yönetici pozisyonunda olmayan kadınlara kıyasla daha sık psikolojik şiddete maruz kalıyor.
- Cinsel şiddet orantısız bir şekilde kadınları etkiliyor: Her dört kadından biri iş hayatları boyunca en az bir kez cinsel şiddete uğruyor. Kadınlar için cinsel şiddetin yaygınlığı erkeklere göre iki katından fazla.
- Katılımcıların üçte biri iş yerinde fiziksel şiddetin bir formuna maruz kaldığını bildirdi. Erkekler fiziksel şiddete daha sık maruz kalıyor.
- Her beş katılımcıdan birinin ayrımcılığın hedefi olduğu görüldü. Cinsiyete dayalı ve kıyafet ve/veya görünüme dayalı ayrımcılıklar kadınlar tarafından daha yaygın olarak bildirilirken; erkekler etnik köken ve dine dayalı ayrımcılık vakalarını daha yüksek oranda bildirdi.
- Şiddet münferit bir olay değil. Şiddetin bir türünü yaşayanların diğerlerini de yaşama olasılığı yüksek. Katılımcıların yarısından fazlasının iki veya daha fazla şiddet türüne maruz kalması, şiddetin ne kadar yaygın ve ciddi bir olgu olduğunu ortaya koyuyor.
- Düşük eğitim seviyesinde olan çalışanlar psikolojik, ekonomik ve fiziksel şiddete daha fazla maruz kalırken; yüksek eğitim seviyesinde olan çalışanların cinsel şiddete daha fazla maruz kaldıkları tespit edildi.
- İş yerinde şiddetin çalışanların iş doyumu, işe bağlılığı ve genel iyi olma hali üzerinde olumsuz bir etkisi var.
- İşinden ayrılan katılımcıların üçte biri, ekonomik şiddeti temel bir işten ayrılma nedeni olarak gösterdi.
- Katılımcıların neredeyse yüzde 90'ı, kurumlarının iş yerinde şiddet konusunda yeterli bilgilendirme yapmadığını bildirdi; ki bu destek ve farkındalık artırma çabalarının eksikliğini gösteriyor.

- Şiddete tanık olanların büyük ölçüde sessiz ve pasif kalmayı tercih ettikleri görüldü. Bu da, şiddete maruz kalanların, onlar için kritik önem taşıyan destekten yoksun kalabildiklerini gösteriyor.
- Sendika üyeliği, başta cinsel şiddet ve ayrımcılık olmak üzere iş yeri şiddetine karşı çalışanlara bir koruma sağlıyor.

ILO Türkiye Direktörü: “Araştırmanın Ulusal Politikalar ve Kültürel Dönüşümlere Zemin Oluşturmasını Ümit Ediyorum”

İşyerinde şiddet ve tacizle mücadelede ILO’nun 190 Sayılı Şiddet ve Tacizin Önlenmesi Sözleşmesi ile kanıta dayalı verilerin ve sosyal diyalogun önemini vurgulayan **ILO Türkiye Ofisi Direktörü Yasser Hassan** “İş yerinde şiddet ve taciz çalışma hakkına yönelik bir tehdittir. 2019’da kabul edilen 190 Sayılı Sözleşme, çalışma yaşamında şiddet ve tacizi önlemek için rehberlik sağlayan ILO’nun önemli araçlarından birisidir.”

“İş yerinde şiddet ve tacizle mücadele etmek için, hükümetlerin, işçi ve işveren örgütlerinin yer aldığı sosyal diyalog yaklaşımıyla politikaların geliştirilmesi önemlidir. Bu süreçteki en kritik ihtiyaç, etkili politikalar geliştirmeye yönelik kanıta dayalı verilerdir. Bu bağlamda, kadın ve erkeklerin farklı sektörlerdeki deneyimlerini bir araya getiren Türkiye’nin bu kapsamdaki ilk araştırma raporunda sunulan veriler, bu politikaların şekillendirilmesi için son derece değerli ve önemlidir. Araştırmada yer alan bu politika önerilerinin, iş yerinde şiddet ve tacizle mücadelede politika yapıcılara, işçi ve işveren örgütlerine ve özel sektöre rehberlik etmesini; nihayetinde ulusal politikalar ve eşitliğe yönelik kültürel dönüşümlere temel oluşturmasını ümit ediyorum,” dedi.

İsveç Ankara Büyükelçisi: “Araştırma, Şüphesiz Etkili Politikaların Şekillenmesinde Kilit Rol Oynayacak”

İsveç Ankara Büyükelçisi Malena Mård “ILO, işyerinde şiddet ve tacize sıfır toleransı teşvik etmeye devam ediyor. Özyeğin Üniversitesi ile gerçekleştirilen bu araştırma, Türkiye’de iş yerinde şiddet ve taciz üzerine yapılan bu kapsamdaki ilk çalışma olup, bu olgunun yaygınlığını ve etkisini anlamada kritik bir adımdır,” dedi.

"İsveç olarak, Türkiye’de devam eden ikili işbirliğimiz kapsamında, İsveç’te de kritik öneme sahip olan şiddet ve tacizle ilgili bu önemli araştırmayı mümkün kılan 'Kadınlar için Daha Çok ve Daha İyi İşler Programı’nı desteklemekten gurur duyuyoruz. İnaniyorum ki, araştırma, bu kritik konulara ışık tutarak, herkes için daha güvenli bir çalışma ortamı yaratmanın yanı sıra, işyerinde şiddet ve tacize ilişkin etkili politikaların şekillenmesinde de önemli bir rol oynayacak.”

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdür Yardımcısı Suat DEDE “Çalışma yaşamında karşılaşılan şiddet ve taciz, hangi türüyle olursa olsun ve yaş,

cinsiyet, eğitim düzeyi veya hiyerarşik konum fark etmeksizin çalışan herkesin başına gelebilecek bir insan hakları sorunudur.”

“Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, vizyonu kapsamında tüm çalışanlar için güvenli, sağlıklı ve insana yakışır iş koşullarının sağlandığı işgücü piyasalarını sağlamak amacıyla her türlü taciz ve şiddetle mücadele edilmesi hususunu çok önemsemektedir,” dedi.

Özyeğin Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Barış TAN “Bu çalışma ile araştırma üniversitesi misyonumuzun bir yansıması olarak harekete geçtik ve iş dünyasına ışık tutacak sonuçlara ulaştık. Değerli partnerimiz ILO ile gerçekleştirdiğimiz bu çalışma ile şiddetin her türlüsüne karşı bir kurum olarak bilimsel, sosyal ve ekonomik anlamda global etki yaratmayı hedefliyoruz,” şeklinde konuştu.

Araştırma Kapsamında 3000’i Aşkın Kişiyle Yüz Yüze Görüşüldü

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Özyeğin Üniversitesi iş birliğiyle yürütülen çalışmada, iş yerinde şiddet ve tacizin beş türünün yaygınlığı İstanbul ili bağlamında araştırıldı. Odaklanılan şiddet türleri; psikolojik şiddet, ayrımcılık, ekonomik şiddet, fiziksel şiddet ve cinsel şiddet oldu. Araştırma, Mayıs-Temmuz 2024 tarihlerinde İstanbul’da yaşayan 3.007 hane halkı ile yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak yapıldı.

Kaynak:<https://www.ilo.org/tr/resource/news/kapsami-itibariyle-turkiyede-bir-ilk-niteliginde-olan-ilo-arastirmasi>